

ДО 85-РІЧЧЯ

АКАДЕМІКА НАН УКРАЇНИ Є.Ф. ШНЮКОВА

26 березня 2015 р. виповнилося 85 років відомому вченому у галузі геології академіку НАН України Євгену Федоровичу Шнюкову.*

Є.Ф. Шнюков народився в 1930 р. у м. Архангельськ. У 1953 р. із відзнакою закінчив Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка за фахом "геолог-геохімік". Упродовж 1953—1956 рр. навчався в аспірантурі Інституту геологічних наук АН УРСР. З 1957 по 1959 р. працював молодшим науковим співробітником Інституту мінеральних ресурсів АН УРСР в м. Сімферополь, де під керівництвом професора Ю.Ю. Юрка окреслились наукові інтереси вченого. Весь подальший творчий шлях Євгена Федоровича пов'язаний з Академією наук України. Він захистив кандидатську та докторську дисертації. Обіймав посади заступника директора Інституту геологічних наук АН УРСР (1968—1969), заступника директора Інституту геохімії і фізики мінералів АН УРСР (1969—1973), директора Інституту геологічних наук АН УРСР і завідувача відділом осадового рудоутворення цього Інституту

* Мінерал. журн. — 2005. — 27, № 1. — С. 98—99.

(1977—1992), директора Національного науково-природничого музею НАН України (1978—2008). Від 1992 р. дотепер він очолює Державну наукову установу "Відділення морської геології та осадового рудоутворення НАН України".**

Коло наукових інтересів Є.Ф. Шнюкова — це передусім фундаментальні та прикладні дослідження у галузі осадового рудоутворення, морської геології, геології Світового океану, геології України та суміжних територій. Хрестоматійними стали монографії вченого з проблем формування осадових залізних та марганцевих руд, грязьового вулканізму, металогенічних досліджень донних відкладів Світового океану і внутрішніх морів, проблем геології та газогідратності Чорного моря. З його іменем пов'язані комплексні дослідження процесів седиментогенезу і осадового рудоутворення залізних, марганцевих та інших руд, він розробив гіпотезу утворення осадових оолітових залізних руд керченського типу, є знавцем геологічної будови і генезису всієї Азово-Чорноморської залізорудної провінції. Є.Ф. Шнюков — основоположник досліджень металогенії грязьового вулканізму — нового напрямку в галузі осадового рудоутворення. Євген Федорович є одним з перших українських геологів, який ще у 1964 р. розпочав морські геологічні дослідження акваторії та шельфу Чорного й Азовського морів. Під його безпосереднім керівництвом в Україні збудовано перше спеціалізоване бурове судно "Геохімік". Він був організатором та керівником низки спеціалізованих геолого-геохімічних та комплексних міжнародних морських експедицій на суднах "Академік Вернадський", "Михайло Ломоносов" та інших до Атлантичного, Індійського океанів, Середземного і Чорного

** Мінерал. журн. — 2010. — 32, № 2. — С. 118—121.

морів. В останні роки морські геологічні дослідження в Україні виконуються завдяки і його зусиллям та ентузіазму. Результати цих досліджень узагальнено в багатьох монографіях, у ході робіт ювіляром відкриті нові родовища рудних та нерудних корисних копалин: він є першовідкривачем Новоселівського (200 млн т) та Узунларського (17 млн т) залізорудних родовищ, а також золотоносності Керченського п-ова (Актаське та Заморське родовища).

Характерною рисою Євгена Федоровича як ученого є різнобічність наукових інтересів, вміння згуртувати навколо себе фахівців різних галузей та організувати тісний зв'язок з виробництвом для практичної реалізації результатів досліджень.

Багаторічна робота в геологічних міжнародних проектах ООН, ЮНЕСКО та низці міждержавних, виступи із доповідями на наукових міжнародних конференціях є природним визнанням світового авторитету ученого. Багато років Є.Ф. Шнюков організовував та координував міжнародні морські геологічні дослідження в Чорному морі з вченими профільних організацій Болгарії, Румунії, Туреччини, Росії, Франції, Греції тощо.

Є.Ф. Шнюков успішно поєднує наукову та педагогічну діяльність. Авторський курс лекцій "Геологія моря та корисні копалини" він багато разів викладав у Сімферопольському, Краснодарському, Львівському та Київському університетах для студентів геологічних факультетів. Євген Федорович — організатор та керівник шкіл-семинарів для молодих вчених союзного (СРСР) і міжнародного рангів.

Ювіляр широко дбає про майбутню наукову зміну. Він є засновником наукової школи з морської геології та осадового рудоутворення, серед його учнів понад 40 кандидатів і докторів наук.

Особливу увагу учений приділяє популяризації наукових знань. Його робота на посаді директора Національного науково-природничого музею НАН України та голови Музейної ради НАН України (1978—2008) була спрямована на максимальну активізацію виставкової та наукової діяльності музею. Експозиції музею активно поповнювались новими зразками, було модернізовано старі та створено нові виставки та експозиції, музей розпочав міжнародну виставкову діяльність. Завдяки його наполегливості створено унікальний та єдиний у СНД зал "Естетики каменю".

Бажання популяризувати наукові знання, широкий світогляд, ерудиція та літературні здібності втілювалися в серії науково-популярних книг Євгена Федоровича.

Є.Ф. Шнюков є автором більше 600 наукових та науково-популярних праць, має один патент, працює головним редактором журналу "Геология и полезные ископаемые Мирового океана", член редколегії "Мінералогічного журналу".

Учений — лауреат Державної премії УРСР та Державної премії України в галузі науки і техніки, премії ім. В.І. Вернадського.

За наукові здобутки і громадську діяльність Є.Ф. Шнюков відзначений орденом "Знак пошани", медаллю "Ветеран праці", орденом "За заслуги" III ступеня, є Заслуженим діячем науки і техніки України.

Наукова громадськість, колектив Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення ім. М.П. Семененка НАН України, редакційна колегія і редакція "Мінералогічного журналу" щиро вітають Євгена Федоровича з ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, невичерпної енергії, нових яскравих здобутків.

Надійшла 02.04.2015